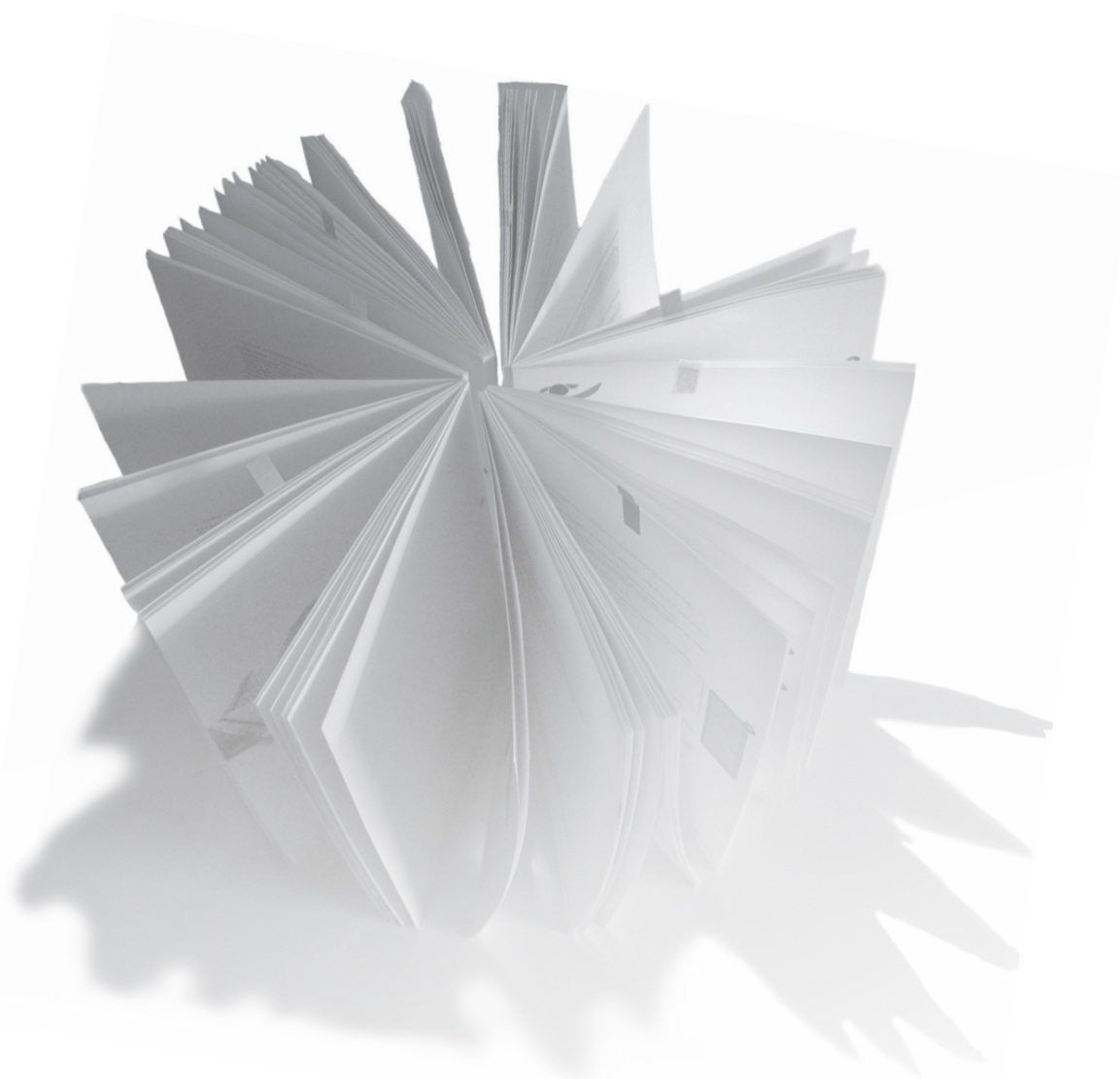

4^e Deel
Richtlijnen
van het RIZIV

I. Betreft: Het verrichten van een werkstraf of een dienstverlening door een arbeidsongeschikt erkend gerechtigde

Van toepassing vanaf 1 augustus 2022.

I. Context

1.1. De werkstraf

In toepassing van artikelen 37*quinquies* tot *septies* van het Strafwetboek beschikt de rechter over de mogelijkheid om als hoofdstraf een autonome werkstraf op te leggen als het feit van die aard is om door een politiestraf of een correctionele straf te worden gestraft. Indien de rechter overweegt om een autonome werkstraf op te leggen, het openbaar ministerie deze straf vordert of de beklaagde deze straf vraagt, moet de rechter – waarbij hij ook rekening kan houden met de belangen van de eventuele slachtoffers – de beklaagde voor de sluiting van de debatten inlichten over de draagwijdte van deze straf en hem horen in zijn opmerkingen. De beklaagde of zijn advocaat moet tijdens de zitting de toestemming geven voor de uitvoering van een werkstraf.

De rechter bepaalt reeds in het vonnis tot veroordeling van een werkstraf een vervangende gevangenisstraf of geldboete die wordt toegepast als de veroordeelde de werkstraf niet verricht.

In het kader van deze werkstraf verricht de veroordeelde kosteloze arbeid tijdens de vrije tijd waarover hij naast zijn eventuele school- en beroepsactiviteiten beschikt. Deze arbeid mag uitsluitend worden verricht bij de openbare diensten van de Staat, de gemeenten, de provincies, de gewesten en de gemeenschappen, evenals bij de VZW's of bij stichtingen met een sociaal, wetenschappelijk of cultureel oogmerk. De werkstraf mag niet bestaan uit een activiteit die in de aangewezen overheidsdienst of vereniging doorgaans door bezoldigde werknemers wordt verricht. Als (klassieke) voorbeelden van werkstraffen kunnen worden aangehaald: het verwijderen van zwerfvuil, het opruimen van illegale stortplaatsen, het helpen bij archeologische opgravingen, keukenhulp in verzorgingstehuizen, administratief werk in gemeentebesturen, ...

1.1.1. DUUR

Een werkstraf bedraagt minstens twintig uren en ten hoogste driehonderd uren. Een werkstraf van maximaal vijfenveertig uren is een politiestraf; een werkstraf van meer dan vijfenveertig uren vormt daarentegen een correctionele straf. Voorts moet deze werkstraf worden uitgevoerd binnen twaalf maanden na de dag waarop de rechterlijke beslissing in kracht van gewijsde is gegaan. De probatietoelating kan de termijn ambtshalve of op verzoek van de veroordeelde verlengen.

1.1.2. BETROKKEN ACTOREN

De **rechter** bepaalt de duur van de werkstraf en kan aanwijzingen geven omtrent de concrete invulling van de werkstraf.

Op de **justitieassistent**, eventueel in samenwerking met de gesubsidieerde projectmedewerker, rust de taak om de concrete invulling van de werkstraf in een door de veroordeelde te ondertekenen overeenkomst vast te leggen waarbij hij rekening houdt met enerzijds de opmerkingen van de veroordeelde, die hij heeft gehoord, en anderzijds met de aanwijzingen zoals vermeld in de rechterlijke uitspraak. De **probatiecommissie** beschikt over een toezichtsbevoegdheid en kan bovendien te allen tijde preciseringen en wijzigingen aanbrengen, hetzij ambtshalve, hetzij op vordering van het openbaar ministerie, hetzij op verzoek van de veroordeelde. De concrete invulling van de werkstraf wordt vastgelegd in een door de veroordeelde te ondertekenen overeenkomst waarvan de justitieassistent hem een exemplaar of een kopie overhandigt. De justitieassistent deelt eveneens binnen drie werkdagen een kopie van de ondertekende overeenkomst mee aan de probatiecommissie.

1.2. De dienstverlening

De procureur des Konings beschikt over de mogelijkheid om aan de verdachte van een misdrijf het verval van de strafvordering voor te stellen op voorwaarde dat hij maatregelen uitvoert en voorwaarden naleeft. Zo kan de procureur des Konings op grond van artikel 216ter van het Wetboek van Strafvordering de verdachte van een misdrijf oproepen en – onder andere op voorwaarde dat het feit niet van die aard is dat het gestraft moet worden met een hoofdstraf van meer dan twee jaar correctionele gevangenisstraf of een zwaardere straf – hem verzoeken in te stemmen met de uitvoering van een dienstverlening.

De verdachte van het misdrijf verricht de dienstverlening kosteloos tijdens de vrije tijd waarover hij naast zijn eventuele school- of beroepsactiviteiten beschikt. De dienstverlening mag uitsluitend worden verricht hetzij bij openbare diensten van de Staat, de gemeenten, de provincies, de gemeenschappen en de gewesten, hetzij bij verenigingen zonder winstoogmerk of bij stichtingen met een sociaal, wetenschappelijk of cultureel oogmerk. De dienstverlening mag niet bestaan uit een activiteit die, in de aangewezen overheidsdienst of vereniging, doorgaans door bezoldigde werknemers wordt verricht.

1.2.1. DUUR

De dienstverlening duurt ten hoogste 120 uren en dient te worden verricht binnen een termijn die één jaar niet mag overschrijden.

1.2.2. BETROKKEN ACTOREN

Wanneer de verdachte van het misdrijf instemt om een dienstverlening uit te voeren, deelt de **procureur des Konings** zijn beslissing ter uitvoering mee aan het justitiehuis, die onverwijld een justitieassistent aanwijst die wordt belast met de opvolging van de uitvoering van de dienstverlening.

De **justitieassistent** bepaalt, na de verdachte van het misdrijf te hebben gehoord en rekening houdend met zijn opmerkingen en lichamelijke en intellectuele capaciteiten en met de eventuele aanwijzingen van de procureur des Konings, de concrete invulling van de werkzaamheden die moeten worden uitgevoerd. De justitieassistent kan beroep doen op een omkaderingsdienst om een geschikte prestatieplaats te vinden.

Indien de dienstverlening niet of slechts gedeeltelijk wordt uitgevoerd, meldt de justitieassistent dit onmiddellijk aan de procureur des Konings. In dat geval kan de procureur des Konings de verdachte van het misdrijf oproepen, diens opmerkingen horen en beslissen tot de verdere uitvoering van de overeenkomst, in voorkomend geval met verduidelijkingen of wijzigingen, dan wel tot een beëindiging van de overeenkomst.

II. Uitoefenen van een werkstraf of een dienstverlening tijdens de periode van arbeidsongeschiktheid: reglementering van de uitkeringsverzekering

Aangezien het uitvoeren van een autonome werkstraf of dienstverlening een 'werkzaamheid' vormt, is de toelating van de adviserend arts vereist opdat de betrokkene deze straf of maatregel kan verrichten. Afhankelijk van het stelsel waarin de betrokkene arbeidsongeschikt is erkend, geldt een onderscheiden regeling.

2.1. Stelsel van de loontrekkenden (en contractuele ambtenaren)

Bij een loontrekkende gerechtigde zal de adviserend arts de toelating slechts kunnen geven op voorwaarde dat de betrokkene, van een geneeskundig oogpunt uit, een vermindering van zijn vermogen van ten minste 50% behoudt (vgl. art. 100, § 2 van de gecoördineerde wet van 14.07.1994). Bovendien moet de activiteit verenigbaar zijn met de aandoening van betrokkene (vgl. art. 230, § 2 van het K.B. van 03.07.1996).

2.2. Stelsel van de zelfstandigen

Wanneer de betrokkene in het stelsel van de zelfstandigen arbeidsongeschikt is erkend, dient de adviserend arts een toelating op grond van artikel 23bis van het koninklijk besluit van 20 juli 1971 te geven. Het verrichten van een werkstraf of dienstverlening gebeurt immers zonder de doelstelling van een volledige re-integratie bedoeld in artikel 23 van het koninklijk besluit van 20 juli 1971.

De adviserend arts zal de toelating slechts kunnen verlenen op voorwaarde dat de gerechtigde arbeidsongeschikt is erkend overeenkomstig artikel 19 of artikel 20 van het koninklijk besluit van 20 juli 1971 en de activiteit verenigbaar is met de algemene gezondheidstoestand.

III. Procedure

3.1. Informatie-uitwisseling vóór de veroordeling tot het verrichten van een werkstraf

Er moet worden vermeden dat een rechtscollege de arbeidsongeschikt erkende gerechtigde tot een werkstraf veroordeelt en de betrokkene vervolgens deze werkstraf niet kan uitoefenen omdat de adviserend arts de toelating niet verleent vermits de betrokkene niet aan de wettelijke voorwaarden beantwoordt.

Met de bevoegde Diensten van de Gemeenschappen (voor de Vlaamse Gemeenschap: *Agentschap Justitie en Handhaving, Afdeling Justitiehuisen*; voor de Federatie Wallonië-Brussel: *AG Maisons de Justice* en voor de Duitstalige Gemeenschap: *Fachbereich Justizhaus*) is dan ook een bijzondere procedure overeengekomen waarbij is afgesproken om de verschillende betrokken actoren te sensibiliseren over deze bijzondere situatie. Uiteraard moet de sociaal verzekerde zelf ook de justitiële actoren erop attent maken dat hij arbeidsongeschikt is erkend.

Met het oog op het opleggen van een werkstraf, is in de wet de mogelijkheid opgenomen dat het openbaar ministerie, de onderzoeksrechter, de onderzoeksgerechten en de vonnisgerechten aan het bevoegde justitiehuis van de verblijfplaats van de verdachte van het misdrijf de opdracht kunnen geven om een *beknopt voorlichtingsrapport* op te stellen en/of een *maatschappelijke enquête* uit te voeren.

Wanneer een werkstraf aan een arbeidsongeschikt erkend gerechtigde zou worden opgelegd, kan de justitieassistent in het kader van deze maatschappelijke enquête en/of het voorlichtingsrapport voorafgaandelijk contact opnemen met de adviserend arts van het ziekenfonds om zijn advies te vragen.

Opdat de adviserend arts een dergelijk advies zou kunnen verstrekken, is het vereist dat de justitieassistent een aantal gegevens meedeelt (aard van de activiteit, arbeidsvolume, specifieke voorwaarden omtrent de uitoefening van de activiteit, ...). In dit stadium gaat het veeleer om een *informeel contactmoment* tussen de adviserend arts en de justitieassistent waarbij er geen vastgelegde procedure moet worden gevolgd. Aan de bevoegde diensten van de gemeenschappen is met het oog op dit informele contactmoment een lijst meegedeeld die voor elke verzekeringsinstelling¹ e-mailadressen van contactpersonen bevat. Deze lijst met contactpersonen wordt regelmatig geactualiseerd en overgemaakt aan de bevoegde diensten van de Gemeenschappen.

3.2. Procedure na de gerechtelijke beslissing

Na zijn veroordeling tot een werkstraf of de gerechtelijke beslissing tot een dienstverlening, moet de betrokkene de formele toelating aan de adviserend arts van zijn verzekeringsinstelling vragen. Aangezien sinds 12 april 2013 in het stelsel van de werknemers het voorafgaande karakter van de toelating opgeheven is, kan de werkstraf of dienstverlening al worden aangevat alvorens de loontrekkende gerechtigde de (formele) toelating van de adviserend arts bezit. In de uitkeringsverzekering voor zelfstandigen blijft de voorafgaande toelating echter vereist.

A. AANGIFTE VAN DE GEDEELTELIJKE WERKHERVATTING EN DE AANVRAAG OM TOELATING AAN DE ADVISEREND ARTS

De justitieassistent of de gesubsidieerde projectmedewerker bezorgt de gerechtigde het *Formulier met de aanvraag tot het verrichten van een werkstraf of een dienstverlening tijdens de arbeidsongeschiktheid*. Dit formulier is zowel in het stelsel van de werknemers als in het stelsel van de zelfstandigen van toepassing. Het omvat meer concreet twee luiken:

- de gerechtigde vult **luik A** in (samen met de justitieassistent of de gesubsidieerde projectmedewerker)
- het **luik B** wordt door de justitieassistent of de gesubsidieerde projectmedewerker ingevuld.

Met het oog op het correct invullen van de gegevens treedt de justitieassistent of de gesubsidieerde projectmedewerker in contact met de prestatieplaats.

A.1. Luik A: in te vullen door de gerechtigde

Dit luik omvat twee rubrieken.

De *eerste rubriek* betreft de aangifte van het verrichten van een werkstraf of dienstverlening tijdens de arbeidsongeschiktheid. In deze rubriek vermeldt de gerechtigde, behalve zijn persoonsgegevens, de datum vanaf wanneer hij de werkstraf of dienstverlening zal aanvatten.

De *tweede rubriek* heeft de aanvraag tot toelating om een werkstraf of dienstverlening tijdens de arbeidsongeschiktheid te verrichten tot voorwerp. Behalve de persoonsgegevens bevat deze rubriek van het aanvraagformulier alle nuttige gegevens over de werkstraf of dienstverlening opdat de adviserend arts zijn beslissing kan nemen.

Het gaat meer specifiek om de volgende gegevens:

- de vroegste startdatum van de uitvoering van de werkstraf of dienstverlening
- de aard en omschrijving van de taken die de betrokkene in het kader van de werkstraf of dienstverlening moet verrichten
- het opgelegde aantal uren in het kader van de werkstraf of dienstverlening (per week)
- het (eventuele) uurrooster
- de prestatieplaats waar de werkstraf of dienstverlening wordt verricht.

1. De e-mailadressen van de contactpersonen zijn door elke verzekeringsinstelling aan de Dienst voor uitkeringen bezorgd.

Vervolgens bezorgt de werkgestrafte die arbeidsongeschikt erkend is in het stelsel van de werknemers, uiterlijk de eerste werkdag vóór de aanvang van de werkstraf of dienstverlening het aanvraagformulier aan zijn ziekenfonds via de post (waarbij de poststempel geldt als bewijs) of persoonlijk (tegen ontvangstbewijs).

Aangezien in het stelsel van de zelfstandigen het voorafgaandelijk karakter van de toelating niet is opgeheven, wacht de zelfstandige arbeidsongeschikt erkende gerechtigde in elk geval op de toelating van de adviserend arts *alvorens* de uitvoering van de werkstraf of dienstverlening aan te vatten.

A.2. Luik B: in te vullen door de justitieassistent of gesubsidieerde projectmedewerker

Bovendien is er in het formulier een luik B voorzien waarin de justitieassistent of de gesubsidieerde projectmedewerker kan bevestigen dat het een niet-bezoldigde activiteit betreft. Dat luik vervangt bijlage 6 van de Omzendbrief V.I. nr. 2018/382 van 20 december 2018, namelijk de *Verklaring van uitoefening van niet bezoldigde activiteiten gedurende een periode van arbeidsongeschiktheid*, waardoor dit specifieke formulier in het kader van de uitoefening van een werkstraf of dienstverlening niet aan het ziekenfonds moet worden bezorgd.

Opmerking: mocht de uitvoering van de werkstraf of de dienstverlening de aanvankelijk door de adviserend arts bepaalde toelatingsduur overschrijden, moet de persoon die de werkstraf of dienstverlening uitvoert een aanvraag voor een verlenging van de toelating via hetzelfde standaardformulier indienen. Op het aanvraagformulier wordt dan duidelijk vermeld dat het gaat om een aanvraag tot verlenging van een voorheen al verstrekte toelating en dat de aard van de activiteit (werkstraf/dienstverlening) niet is gewijzigd.

B. BESLISSING VAN DE ADVISEREND ARTS

B.1. Stelsel van de loontrekkenden (en contractuele ambtenaren)

De betrokkene kan de werkstraf of dienstverlening al aanvatten alvorens hij over de toelating beschikt. Hij kan uiteraard ook wachten op deze toelating alvorens de werkstraf of dienstverlening aan te vatten.

De adviserend arts dient zijn beslissing te nemen binnen dertig werkdagen te rekenen vanaf de aanvang van de werkstraf of dienstverlening. In voorkomend geval verricht de adviserend arts een lichamelijk onderzoek om zijn beslissing te kunnen nemen.

De adviserend arts verzendt het formulier met zijn beslissing binnen zeven kalenderdagen te rekenen vanaf de dag van de beslissing via de post naar de gerechtigde. Als hij een lichamelijk onderzoek zou hebben verricht, kan hij het formulier ook na afloop van dit onderzoek aan de gerechtigde bezorgen.

De geldigheidsduur van de toestemming van de adviserend arts bedraagt maximum twee jaar (deze toelating is hernieuwbaar).

B.2. Stelsel van de zelfstandigen

De betrokkene kan de werkstraf of dienstverlening niet aanvatten alvorens hij over de toelating beschikt.

Aan de hand van de gegevens die op het aanvraagformulier zijn vermeld, gaat de adviserend arts na of de werkstraf of dienstverlening verenigbaar is met de algemene gezondheidstoestand van de gerechtigde. In voorkomend geval verricht de adviserend arts een lichamelijk onderzoek.

Vervolgens verzendt de adviserend arts het formulier met zijn beslissing via de post naar de gerechtigde. Als hij een lichamelijk onderzoek heeft verricht, kan hij het formulier ook na afloop van dit onderzoek aan de gerechtigde bezorgen.

Na de ontvangst van de schriftelijke toelating kan de werkstraf of dienstverlening worden opgestart.

C. MEDEDELING VAN DE BESLISSING VAN DE ADVISEREND ARTS AAN DE JUSTITIEASSISTENT OF DE GESUBSIDIEERDE PROJECTMEDEWERKER

De gerechtigde bezorgt aan de justitieassistent of de gesubsidieerde projectmedewerker een kopie van de schriftelijke toestemming of weigering die hij van de adviserend arts heeft ontvangen.

D. EINDE VAN DE UITOEFENING VAN DE WERKSTRAF OF DIENSTVERLENING

In geval van een definitieve stopzetting van de uitoefening van de werkstraf of dienstverlening, moet de gerechtigde deze definitieve stopzetting meedelen aan zijn ziekenfonds. Het kan gaan zowel om het einde van de werkstraf of de dienstverlening (uitoefening van de volledige werkstraf of dienstverlening) als om de definitieve stopzetting van de uitvoering van de nog lopende werkstraf of de dienstverlening wegens een specifieke reden (bijvoorbeeld: een verergering van de gezondheids-toestand van de gerechtigde, de gerechtigde leeft de voorwaarden / modaliteiten van de werkstraf of de dienstverlening niet na, ...).

De gerechtigde die arbeidsongeschikt is erkend in het stelsel van de werknemers gebruikt hiervoor het formulier *Verklaring van stopzetting of wijziging van een toegelaten arbeid tijdens de arbeidsongeschiktheid van toepassing bij een toegelaten activiteit zonder onderwerping aan de RSZ-wet van 27 juni 1969* (vgl. bijlage 3bis van de Omzendbrief V.I. nr. 2018/382 van 20.12.2018).

De gerechtigde die arbeidsongeschikt is erkend in het stelsel van de zelfstandigen gebruikt hiervoor het formulier *Verklaring van stopzetting van een toegelaten arbeid tijdens de arbeidsongeschiktheid* (vgl. bijlage 5 van de Omzendbrief V.I. nr. 2015/188 van 29.06.2015).

IV. De gegevensstroom RTTP

Als de gerechtigde de toelating van de adviserend arts heeft ontvangen om een werkstraf of dienstverlening uit te voeren, moet dit via de gegevensstroom RTTP worden meegedeeld. In het veld 'Aard van de activiteit' (dit is een vrij veld) dient de adviserend arts duidelijk weer te geven dat het om een werkstraf (dienstverlening) gaat.

V. Inwerkingtreding

Deze omzendbrief treedt in werking op 1 augustus 2022.

Vervangt omzendbrief nr. 2014/131² van 10 maart 2014.

Omzendbrief V.I. nr. 2022/253 – 249/43 van 11 juli 2022.